

Megjelenik a Társalkodóval minden léten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő s kiadó tulajdonosnál ur. utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybeitt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomban vagy külföldi tartományokba kívánató példányok iránt csupán a bécsi és főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőkben mindenféle hirdetésny felvételük s pontosan és jutányosan közöltetik.

Teljes számú példányokkal még szolgálhat a szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország (IV. Pesti kikötő; gr. Széchenyi Istvánról; a dunatiszai társaság Sdák közgyűlése; Széchenyi István gr. előadási módorátul; bácsodromgyei közgyűlés; a megye polit. jellege; törvényhirdetés; követszámlattas; hevesmegyeri közgy. a kir. biztos előleges rendelkezései; tisztviselők; stb.; budapesti napló; egyetemi könyvtárünnepély; énekiskola; farsang és böjt st. — Az aradi vesztlapok segélyükere; pesti. takarékpénztár; Iparegyesület; ügyelmezés.)

Amerika (S. Ana meglukott; új miniszterség; a zendülés tartományszerte elterjedve)
Spanyolország (elegyhírek)
Schweiz (Zajos népgyűlések, kérelemmel a szövetség társasághoz)
Anglia (polit. széttekintések; miniszterszellemei fölírás; Russell. beszéde.)
Francoziaország (gyarmatkormányzás s elbocsátott fegyverek ügye)
Görögország (törv. javaslatok; ellenzéki panaszok; külfatalmak nyilatkozásai.)
Ausztria (érezbányák állapotja)
Ertesítő.

Magyar- és Erdélyország

Rómában jan. 20-án tartott hibornoki titkos consistóriumban a szentsége több egyházi méltóságokra kineveztetést hirdete ki s ezek közt Bartakovics Adalbert rosznyai s b. Rudnyánszky József besztercebányai püspökök is.

A. nm. m. kir. udv. kamara Metz Leopold dentai kir. kamarai ellenőrt pénztárnokká; a vimpassingi megürült harminczadosi állomásra Berger Andor helybeli ellenőrt; a pinkafeldi harminczadosi hivatalra Nimetz Károly dobrai ellenőrt; a pinkafeldi ellenőri tisztségre Wagner József kebelbeli fogalmazó gyakornokot; a dobrai ellenőri állomásra Koller Pölöp helybeli tisztit irnokot; ennek helyébe Gály Vendel vimpassingi felügyelőt; a kirechslageni ellenőri hivatalra Sonnenleiner Ferencz dobrai harminczadosot; ennek helyébe Hutter József nedeliezei tisztit irnokot; a tiszkovázi utlevél-vizsgálói állomásra pedig Vukkelies Fer. buccarii felügyelőt alkalmazta.

Pesti kikötő (!?)

IV.

Legközelebbi cikkemre hivatkozólak, a pesti kikötőtársaság — hadd mondjam ezt még egyszer és lehető legtisztábban el — ezeket kívánta s ezekre ajánkozott:

1ször. A pesti szigetet az átellenében fekvő parttal, a városi határszélétől kezdve le az ugynevezett közsörös árokig *) és a véghatári vendégfogadóval együtt, mint tökéletes tulajdont, kívánta megvásárlani.

2ször. Mintán a felsége legkegyelmeseb rendelte szerint a kérdésben levő pesti kikötőhöz megkívántató sziget és part árverés nélkül szabad egyezkésnént volna a kikötő-társaság birtokába menendő, azt vélte a társaság, hogy azon summa, mely az érintett ingatlanokért lenne a városnak ajánlandó, semmi esetre ne legyen kisebb, de ha kívántatik, még jóval több is, mint tőkéje azon évenkénti tiszta jövedelemnek 5 vagy 6 száztulival számítva, mely jövedelmet diametrali calculo eddig huzott vagy ma huz a város.

3ször. Ezen tőke — mely t. i. szabad egyezkésnént a két szerződő testület közt el lett vala határozva — vagy készpénzben tüstént fizetessék, vagy 5tel sőt 6tal száztul kamatozzon, vagy végre a város a meghatározott tőke erejéig részvényesként lépjen a kikötő-társaságba, annak minden hasznaiban és káraiban részt veendő, a miként t. i. e három módközül az illetőknek az egyik vagy másik tetszenék jobban.

4ször. Az egész illetőség természet szerint polgári tulajdon marad, mely a városi hatóság alatt áll s mellyből évenkénti rendesadó, mint nemkülönben időszakonként, például minden 30 vagy 24 év leforgása után, laudemialis díj foly a város pénztárába.

*) Ezen árok körülbelül középen van a pesti határ és az árdög-malmi patak közt; úgy hogy a kikötő-társaság által kívánt part csak mintegy 800 öl hosszúságú, mit lehuzván a 7710 öl a pesti parthul, maradna a városnak 6940 öl hosszúságú duna-partja.

a) Sz. kir. Pest városának a felső azaz káposztás-mezyeri határszélétől az alsó vagy gubacsi határ végeig terjedő Dunaparti hossza teszen 7710 bécsi ölet hiteles fölmérés szerint. A szerk.

5ször. Kereskedést bármí nemüt is tilos lett vala a kikötő-társaság telepítvény-körében üzni, nehogy ez által Pest városának érteke bár legkisebbé is csorbuljon; ekkép az érintett társaság csak olly épületeket fogott volna létesíteni, mellyek rak-tárakul, lakházakul s általában olly ezélokra szolgálándottak, mellyek természetük szerint s szükségkép kikötőkhez és hajógyárdákhoz tartozók.

6ször. Ha a város azon gondolatul vezéreltetve, miszerint az érintett szigetet s part idővel még is tán valami különös jövedelmi kincsforrássá válhatnék, nem lett vala hajlandó birhatási jogát fölöttük örök időkre elvesztini, még arra is ráállott volna a kikötő-társaság, hogy azon esetben, ha idővel kedve jövedne a városnak azok ismétli bírásukba jutni, előleges és elmellőzhetlen joga legyen, a kibocsátott részvényeket kifizetvén, ebbeli szándokát tetteg és minden akadály nélkül rövid uton teljesíteni, mi által azon kedvező helyzetbe állittatik; mellyhez képest a vállalat sikeres fordultán annak gyümölcsét sajátjaul teszi, ellenkező esetben pedig, ha a vállalat nem sikerül, azt a kikötő-társaságon hagyja száradni. Igen, erre is kész volta a kikötő-társaság, mi egyedül, azt hiszem, váltig elég annak bebizonyítására, hogy szándoka tisztább és hazafuább vala, mint azt némely akadályozó hitte vagy legalább hirdette, ki mások eselekvésit szintazon mecsáros kutfőből véli származottaknak, mellyből ő szokta merítgetni tettei főrugóját.

7ször. A megtörtént egyezés s törvényes átírás vagy bármilly egyéb végbement szerződés után, idővesztés nélkül elkészített a kikötő-társaság terve részleteit, azokat megvizsgálás végett felsőbb helyre terjeszti, s tüstént, mikor azok jóváhagyva leérkeznek, kapát, ásót sat. tesz mozgásba.

8ször. Hasznót vállalata után következőkben reményelt a kikötő-társaság:

- a) Malmok és közönséges hajók teletési díjából.
- b) A part bizonyos részének átengedéséből a gőzhajó-társaság hasznára.
- c) A fennmaradó part bérbeadásából, mint történt eddig.
- d) A határköresma jövedelméből; s végre
- e) A sziget béréből, mellyet lehető legezélszerűbben elrendezendett.
- f) A dolog életbe léptetése végett 100.000 pengő forintra alapított részvénytársulat alakult, melly eddigelé 62.000 pengő forint aláírással bír, s eddig kétségkívül beszerezte volna a hátralévő 38.000 forintot, sőt még többet is, ha 9 évig nem lett vala függőben az ügy, s már a legvérmeseb is szinte el nem veszté bizodalmit, hogy valljon lesz-e abból élte fogya előtt valamimég.

S im körülbelül ezek voltak azon szerződési határok s azon módok, mellyek közt és mellyekkel a kikötő-társaság Pest városával barátságos egyezésre lépni s a dolgot életbe hozni reméllte; eddigelé azonban nemesak ezélt nem ért, 9 évi kérelem, sollicitatio s kimeríthetlen béketúrás után, de csak egy lépéssel sem közelített ezéljához, sőt, mint egyik cikkemben érintém, olly mozdulatlanságba kelepezéztetett némi előesahosok által az egész ügy, hogy most már többé a kikötői társasággal csak ezélravezető érintkezésbe sem akarják tenni magokat az illetők.

S most kérem a tisztelt olvasó közönséget: legyen szíves és hozza röviden mind azt emlékeztetve, mit a fenforgó ügyrül négy ezikken keresztül elősorolni valék bator; s nagyon esalatkoznom, ha nem volna ezélunk rendkívüli fontosságáról meggyőződve, mert most bizony egyedül csak ima tartja nemesak gőzhajóinkat, de mind azon malmot és közönséges hajókat is, mellyekiker fővárosunk egyedüli teletőjébe, t. i. az ó-budaiba *) szorolni elég

*) Minden félreértés elháritása végett, legyen szabad említenem, hogy az ó-budai duna-ágak min-

szerecsélenek. S am, ismételve esedezem, menjen a hely színcre, s látni fogja, hogy igazat mondok, és egy szikra elégséges, dunai jobb hajózásunk eddigi előmeneteleit minden reményivel egy percz alatt legalább számos évre megsemmisítini.

Midőn azonban erre vagyok felszólítani bator a tisztelt olvasót, más részrül szinte kérem: vegye most méltányos figyelmébe s állítsa az elérendő ezélt minden kifejtethetésivel a kívánt városi tulajdonok mellé, hogy valljon indiseret követeléssel járult-e a kikötői társaság a városához; s én legalább ugy vagyok meggyőződve, ki lesz előttemente a kikötői társaság s kimentve mindenek előtt csekély személyem, hahogy vagy nagyobb veszély érne a dunai gőzhajózást, vagy ha az, egész honunkat tekintve, nem fejlődnek ki olly ezélszerűn, olly sok omlalulag és olly szaporán, mint azt én ohajtam, s azt hiszem, józan okokra állított számítás szerint jó mértékben elő is segitettem volna. S ha ez áll, akkor minden felelősség terhe — s errül ha, fájdalom, a mostani nemzedék nem is, a jövő kor bizonyosan szigorun fog itélni — azon néhányit illeti, s bár szabad volna őket félre nem ismérhetőleg a haza színre elibe állítanom, kik eskültek ugyan s vajmi nagyon szeretnek provocálgatni esküjökre, miszerint minden módon fognak a város javait óni és ápolni, kik azonban, akár, hogy inkább csak saját hasznukat látják, akár, hogy a város valódi s egyetemes hasznát látni nem bírják, betü szerint ugy eselekszenek, mint szent írásban írva van az ügyetlen sáfárul, ki csak örízni tudta a rabított tőkét, de annak kamatoztatására és szaporítására vagy nem volt elég belátása, vagy fáradni s izzadni nem akart. — S aztán mi legszebb, még ok rágalmazzák azokat s engem legjobban, mintha mi a város javait elprédáltatni engednők sőt javaslanók, kik a város emelkedésében látjuk ugyan annak a hazával olly szorosán egybekötött üdvét, hanem azért meg sem fejtjük soha, miszerint a valódi előmenetel nemesak új javak kifejtésében, de szintolly erősen a már fenálló javak védelmezésében is áll, csakhogy e tekintetben nincs ambíciónk: némi jó száju de nem annyira mély felfogásu Bulldog szerepét játszani, melly derék állat — és ez egyik különössége — sokszor napestig fekszik a rácsban, védelmezni a lovaktul az ott létező szénát, noha azt maga megemészteni nem bírja. — Így akadályozhat néha nem egy sokat, mit aztán maga végbevinni nem tud!

S am léptesse az általunk tervezett kikötőt, mellyel saját magának, mellyel a köz haza érdekének tartozik, maga a város életbe. Tessék, jó szerecsét! Hiszen a dolog közérdekü becsét soha nem merte kétségbe vonni; csakhogy aranybányát látott, vagy a dolog megakasztása végett látni affectált ringy-rongy szigetében sat. sat. melly, mint érintém, lehető legmagasbra felesigazva sem jövedelmez jelenleg többet, mint évenkénti 662 forintot. — És ekkép, ha csakugyan aranybánya az általunk kívánt városi ingatlan, fejtse azt kikötőtől a város maga ki, mint erre, ha nem esalatkozom, ajánkozott is a külső tanács, s minden kétség kívül igenis bona fide — ajánkozott, ugy hogy a városnak, annyi (!) és illy világos (?) hasznát akadályoztatni felsőbb helyek bizonyosan nem fogják (!?), csakhogy igen esudálatos, meg kell vallani, s a bona fidest egy kis homályba helyzi, hogy valljon miért nem fogott a munkához a város tehát eddig és tüstént, vagy legalább miért nem sürgette az ügyet legkisebbé is 9 év leforgása alatt, ha csakugyan aranybányát hitt lappangni, illy kineset teljességgel nem gyanítottó szigetében?

Rothadt halak, uraim, bujósdi hátulsó ajtók, méltóztassanak elhinni, semmi egyéb; mert hogy

dig teletől fognak szolgálni, s ekkép azok is legnagyobb figyelembe veendő; mert ha számos oknál fogva csak egy gőzhajó-társaság érteke is azt kívánja, hogy több teletője legyen, mennyire fog ezen szükség még növekedni, ha idővel több efféle társaság keletkezik.

Pest városának kimondhatlan sok terhein felül, a köz a dóból még effélékre is, mint kikötők, miknek kivitele olly problematicus, pénztét kockázatani szabad legyen, vagy illyesre komoly szándoka volna, kivált ha azok végbevételére társulatok ajánlkoznak: az valóban nem egyéb mint mystificatio; ugy hogy azt mondani: "Építse a város," vagy azt ohajtani: "ne legyen az egészből semmi" nem is más mint synonymon.

Nem nem, a város illyest soha nem visz végbe, azaz soha nem fog olly kiterjedésű s olly kifejtésre szolgáló kikötőt, telőt és hajógyárdát életbe léptetni, mint a millyesre szüksége volna a köz hazának, s pedig a dolog természete szerint éppen a hon közepén, és a mi végett társaságba lépünk több hazafiak!!!

Ha nem gördítették akadály előnkbe, 9 év leforgása alatt — mert hiszen, mint többszer megjegyezve lón, ennyi idő óta tart a városali szív-erősítő vita — bizonyosan már bevégeztük vala a dologot, s most nemcsak bátorságba volna helyezve, ha így lehetne mondani: hazai jobb hajózásunk méhkasza, de minden ebbeli lehető legnagyobb kifejtésnek is, mellyről egy okszerintleg kiképzett központi hajógyárda és telepítvény nélkül csak álmodni sem szabad, itt volna pillanata már. — A drága 9 év azonban szüntűgy lefolyt az idők tengerébe hatástalan, gyümölestelen, mint honi küzdelmeink terén annyi egyéb, s legalább a kérdésben levő ügyet tekintve azon perc állott be, eldönteni, hogy valljon mi volna tanácsosb: ezentul is küzdeni mint eddig, és küzdeni Sisyphusként hiába és köszönetlen; vagy keresztet vetve az egészre, azt másoknak és hatalmasbagnak hagyni át.

Én, mint legközelebbi cikkemben érintém, személyes meggyőződésemet véve kalauzul, azt tartom "letenni az egészet" volna mind társaságunkat mind az ügyet tekintve legtanácsosb. Társaságunkat, mert erőnk esekély, s ezért 9 évi szalmacséplés után elvégre olly mezőre illik vinnünk azt, hol fáradsalmunk bére tán nem fogna lenni olly annyira semmi, mint a pesti kikötő dolgában; az ügyet tekintve pedig azért, mert meglesz a dolog, ne kételkedjünk, minthogy annak léte olly égető szükségre magasult, s e mellett a hon szívének és általában az egész honnak felvirágzására nézve olly tényező, mellyet sem pesti kül-sem pesti bel-tanácsviszszatartóztatni vagy éppen megsemmisíteni nem fog, csak hogy társaságunk nem lesz az ügy közvetlen nemzője.

Erről, most legalább, világosabban nem szólhatok, s ám döntse a teendő el a társaság maga, mellynek nagy gyűlését hova hamarabb ülhetjük, hol okaimat tán bővebben előadhatván, egyébként a többségnek hódolva, kötelelességem szerint tétet fejet hajtandok.

A kikötői ügy vajudását s megszülni sehogys akaró jelen állapotját ekkép a haza színe elibe állítván, ez alkalommal nem marad egyéb mondani-valóm hátra, mint azon több oldalról értésemre jutott rozslására röviden felelnem, mellyhez képest az lobbantatik szememre, miszerint "pesti választott polgár létemre nem illenék hozzám, a pesti bel-és kültanácsot, ugy mint tevé, a nemzet előtt gyűlöletes színben mutatnom be s megisméretnem, s hogy valóban udvariash és illőbb lett vala, a cél-elérés végett kimélőbb módot választanom."

S im, feleletem erre ez: Jól tudom én azt, mivel tartozom valami testület iránt, mellynek tagja vagyok. Ámde más részről szintolly éber bennem a kötelelesség-érzet is, nem tűrni, hogy bárki is legyen bármiben, részemről legalább, mennyire tehetem, észrevétlen sőt bosszútlan esorbítsa honunk javát, vagy gátolja annak előmenetelét. És aztán vajmi hibás, s fájdalom mondani, még igen magyar felfogás azt hinni, hogy valami testületnek az által tartatik fen beesülete, ha hibáit fedezgeti, palástolgatja. Oh nem! Illy rendszer valaminek szebb külszintadhat ugyan; de annál inkább indul bármi is rothadásnak belsőkép, mellynek rossz büztét mai időkben nincs hatalom, melly elfojtsa.

Egyébiránt én a pesti bel- vagy kültanácsot a kikötői ügy idétlen akadályoztatása miatt, mint egész testületeket, korántsem vádolom egyenesen s közvetlen. Távul ettől! Mert hiszen vajmi jól tudom, hogy belsőkép s négy szem közt mind a bel-mind a kültanács legnagyobb része szinte olly színben látja a dologot, mint én. S mernék ezt tagadni?

Felszólításom kirekesztőleg e testület egyes

tompa belátásu, néhány saját hasznát a köz haszon elibe állító, s egy két, malitiával saturált egyedeit illeti. S bár volna szabad: kereszt-és vezeték-nevüket egész hosszában itt kitérnem; ámde remélem, felnyitják szájukat s maguk árulják el magokat. —

Az érintett s általam köllőleg tisztelt két testület elleni vádam ehhezképest tehát csak abban áll, hogy valljon miért hagyják magukat, főkép mert titkos szavazattal mindent el lehetne különös nagy bátorság kifejtése nélkül czélszerűen dönteniök, néhány szájás zsarnok s egy két szünetlen rosz magvat hinto s még roszabb levest főző intrigans által olly annyira intimidáltatni s "vontatóba" vétetni, mikép aztán igazságosan el lehessen róluik mondani ollyasokat, miket most én sorolék elé, s mi valóban a két testületnek nem nagy beesületére válik, jóllehet az elkövetett bűn csak néhány egyes s egyedül annyiban övék, hogy vagy mellékes tekintetből, vagy félelemből, nehogy gorombaságoknak tegyék ki magokat, vagy végre egyszerű commoditáshul, nem tettek semmit vagy nem tettek eleget a megérdemelt imputatio elkerülésére, s hogy általában nem ragadják meg az iniciatívát, vagy nem huznak ott és akkor gátot, hol és mikor ezt tenniök nem volna egyéb, mint kötelelesség. Miből, mint hiszem, váltig kiviláglik, hogy nem én hibázok ha illyeseket felleplezek, de hibáznak az érintett testületek, midőn illy hazafiúi kötelelesség-parancsolta s ekkép elháríthatlan felleplezésre olly méltó okot adnak.

Mi pedig azon kimélőbb módot illeti, mellyel, mint némelyek böleselkednek, udvariash és illőbb lett vala a cél elérésére törekednem, arra csak azt mondom: udvariash bizonyosan; ámde hogy illeendőbb, t. i. a dolog végképi sikerére nézve illőbb s czélirányosb lett vala-e a 9 évi, szakadatlan behasznalal udvariash és illedelemes módot még tán új 9 évi udvariashsággal és illedelemmel folytatnom, mint végkép a közvélekedésre appellálva, a nyilványosság fegyveréhez nyulnom, arrulitéljen a tisztelt nagy közönség, mellynek ez uttal is kegyeibe ajánlom magam. Gr. Széchenyi István.

A dunatiszai társaság VIII. közgyűlése f. e. febr. 10én. 1845ik évi február 10én sz. k. Pest városában nm. Gyürky Pál ő exc. mint helyettesített elnök előlülése alatt a duna-tiszai esatornatársaság közgyűlést tartván:

Felolvastatt b. Sina Gy. február 3ról kelt levele, mellyben újra szorgalmazza: hogy a társaság 30.000—40.000 pf. erejéig aláírást eszközöljön azon előleges költségek földözésére, mellyekbe kerülhet azon mellözhetlen intézkedés, hogy egy a külföldről hozatandó, illyféle esatorna sikerült építésével magának nevet szerzett vízmérnök a két különböző költségvetés fölött részrehajlatlan véleményt adhasson, melly minden további intézkedés alapjául szolgáljon s e H y aláírást ő méltósága mindjárt 5.000 pf. megnyitja. Jóllehet ugyan ez alkalommal is kifejelt azon bizodalom, mellyet Beszédes József országszerte ismért vízmérnöki tehetségei iránt a közgyűlés már máskor is nyilványított; fontolóra vevén azonban, hogy a kívánt külföldi vízmérnök bíralása mind b. Sina Gy. megnyugtatására szolgál, mind pedig a külföldieknek ezen vállalathoz vonzódásukat nevelni fogja; ezen újabb felszólítás következtében az előbbi választmányi végzés fonalan határozatott: Hogy a esatorna-vállalat előmenetelére mindenek előtt az előleges költségek földözésére szükséges, és b. Sina György által 30—40 ezer pft. kiszámított, Beszédes József áradozását is tekintetbe vevén mindazáltal, 50.000 pft-ra emeltetett összeg szabad ajánlás útján hova hamarabb beszédessék, miszerint ennek megtörtéttével a törvény értelmében minden további lépés megtétehető, azért is b. Sina Gy. 5.000 pftnyi ajánlata köszönettel fogadtatott. — Ezek folytában Szilber Antal Szeged városa képviselője, városa részéről ezen előleges költségeknek felsőbb jóváhagyás reményében egy tizedeig földözésére ajánkozott, ha ezen tized 5.000 pftnál feljebb nem rug, mire sz. k. Pest városa s Kecskemét és N. Körös képviselőji határozott ajánlásokra nem levén felhatalmaztatva, kijelenteni nem vonakodtak: hogy városaik hátra nem fognak maradni hazafiúi ajánlásaikkal a nagyszerű vállalat létesítéséhez minden tőlük telhető módon közre munkálásban. Illy hazafias szellemen nyilatkozott Pest megyének első alispánja is, különösen pedig Vodjányer S. nagykereskedő tús-

tint 2500 pft ajánlott, mire mind Szeged sz. k. városa, mind Vodjányer S. hazafiúi ajánlatát köszönettel fogadván, határozatott: 1) Hogy minden közlebről érdeklött hatóság, községek és a esatorna mentébeni birtokosok elnökileg hivatalosan keresztesenek meg, miszerint saját érdekük előmozdítására hazafias közremunkálásukkal ezen 50 ezer pftig terjedő aláíráshoz annál inkább járulni sziveskedjenek, mivel ezen esatorna által nemcsak a kereskedelmi közlekedés mozdítottatik elő, hanem egy-szersmind azon lapályos s jelenleg többnyire kevés hasznu földek a kiszáritás által beesükben emeltetnek és általjában azon egész vidék értéke növekszik. 2) Hogy pedig ezen ajánlatok minél hamarább sikerüljenek s mindenkinek módjában legyen ahöz járulni; a közgyűlésben jelenlevő temesi gróf és főispán Tihanyi Ferenc megkérétt, hogy megyéjében s abban keblezett Temesvár kir. városban az abbeli ajánlatok aláírást szorgalmazza; hasonlag Békésmegyében gróf Károlyi György mind a két alispán és b. Venkheim Béla; Aradmegyében és kir. városban Faschó József és Török Gábor; Szabolcsban gróf Dessewffy Emil, Bónis S. és Erős Lajos; Krassóban az elnök és Kiss A. alispán; Csongrád-megyében és Szeged k. városban Klauzál Gábor és Szilber Antal; Baesbodrog megyében m. főisp. Rudics József; Szabadkán Szárics József és Zomborcsévi Ferenc; a kumkerületekben Szluha Imre és Szabó Józ. s Torontálm. főispán Hertelendy Ignác, Karácsonyi László és Csekonic János; Csanádmegyében Náray Tamás és Blaskovics Bertalan; Pestm. Dubraviczky S. és Szentkirályi alispánok, és gróf Ráday Gedeon; sz. kir. Pest városában Rottenbiller Leopold, Koller Ferenc, Vodjányer S. Burgmann Károly, Kappel Fr., Trattner-Károlyi és Borsody Lajos; Biharban: Beöthy Ödön, Dobozy és Papszász; Hevesben: Almásy Pál és Felér Lajos; Borsodban: b. Vay Miklós és Semere Bertalan; Zemplényben: gróf Péchy Em. és Lónyay Gábor; Szathmárban: Szerdahelyi Pál és Mándy Péter, Ungban: első és másod alispán urak és Bernáth Zsigmond; Beregben: Uray Pál, Lónyay Menyhért és Freiseisen; Ugoesában: b. Perényi Zsigmond és az alispán urak; Máramarosban: gróf Vay Abraham Mán László, és Mihályi Gábor urak megkérétek, mellyvégre szolgáló ívek mind az elnökileg kibocsátandó meghívó-levelekhez esatoltatni, mind pedig a fenemlített uraknak kiszolgáltatni fognak. Egyébiránt mindenkinek tudtául adatni rendeltetik, hogy a részvények kiosztásában azokra, kik ezen előleges költségekre adakoznak, különös tekintet leendő s a mennyiben részvényeket akarnának venni, azon összeg be fog számíttatni. — 3) Hogy pedig ezen ajánlatok, mihelyest befolyanak, jövedelmezhesenek is, megkérétt Vodjányer S. ur ezek általvételére, ki is azt azon ajánlattal fogadta el, hogy ezen pénzeket 4pet kamatoztatni fogja; minek következtében az ajánlók fel fogna k szolgáltatni, hogy az ajánlatokat minél előbb, legfőlebb pedig f. e. június 3ig, midőn sz. k. Pest városában újabb közgyűlés tartatni határozatott, Vodjányer S. ur kereskedelmi házában illő nyugtatvány mellett az aláírási ívekkel együtt szolgáltatassák be. — 4) Min-tán a fenebbiekben b. Sina György kívánságának elég tétetett és azon köz lelkesedés, melly ezen duna-tiszai esatorna ügyében nemcsak a mai közgyűlésben, de az egész hazában is kifejelt, reménylhető, hogy ezen előleges költségek földözésére kívántató összeg kifog kerülni; gróf Széchenyi István, b. Sina Gy. és Vodjányer S. urak megbízattak, hogy minél előbb egy szakértő s köz bizodalmat érdemlett vízmérnök meghívatását eszközöljék, ha pedig az illető egyed iránt, vagy a szerződés pontjai felett meg nem tudnának egyezni, véleményüket elhatározás végett a választmány elibe terjeszszék olly formán, hogy már f. évi júniusban ezen esatornai vonal megvizsgálása a választmány részéről megbízandók közbejöttükkel végrehajthatassék, értetvén, hogy e czéla vezető mindennemű költség az előlegezett összegből fog utalványoztatni. Végre felolvastatt mélt. b. Vécsy Miklós ezen vállalat törvényszerinti elnökének gyöngékedő állapota következtében érkezett elnöki jogairól lemondása azon feltét alatt, hogy ha a társaságnak végképeni ciosztatása indítványoztatnék, még ő maga viselhesse az elnökséget. Mire helyettes elnök megkérétt, hogy a részvénytársaság alapulásakor törtéendő elnök-választásig az elnöki kötelelességek bentovább is eljánni sziveskedjék, mire ő exc. ezen bizodalom-

nak megfelelni törekvő készségét kijelentvén a gyűlést eloszlátá. V e b e r J á n o s a társaság ideigleni jegyzője.

Néhány szó Széchenyi István gr. előadásáról. Boldog emlékezetű Munkácsy tan első volt, ki karecolásaiban rosz néven vette, hogy Széchenyi, „Néhány szó a löverseny körül” czim alatt néhány szó helyett vastag könyvet adott az olvasó közönségnek; azóta nemesak ben a hazában de külföldön is gyakrabban volt érintve, miként a ns gróf előadása saját szerű főleg a gondolatfolyam azon áradozásánál fogva, mely hasonlóan a tő tükréhez, ha abba kövecs dobott, ellátatlan gyűrűzetekben terül szét a vizsgáló szem előtt. Styllusra két esetben szokott legnagyobb figyelmet fordítani: egyike, midőn minden egyes gondolatot mintegy harapófógóval kell előhuzni ama végtelen úrból, minél bizonyos emberek agya és keble nem egyéb, de kikkel mind e mellett a világért sem lehetne elhittetni hogy nem született politicusok, kiképezett publicisták, v. utánozhatlan jeles frescofestők st. A másik eset sokkal ritkábban fordul elő, s a szellemi és értelmi fejlettségnek igen magas fokot kell állni, hogy akár egyesek akár az összes irodalom munkálatain tisztán kiismerhető vonalként húzóljék végig azon törekvési irány, mely a gondolatok eredetisége, a mondatok alaposága s a nézetek új meg új fordulatai de mindig helyesléte mellett kitünő szorgalmat tanúsít akár az egyes részek alakítása akár a külön alkotó elemek tökéletes egészszé foglalása körül. Képzeltető azonban oly harmadik kivételes eset is, hol az eszmefejlet mind benső érték mind kül idom tekintetében egyaránt új, meglepő, hatását tekintve pedig annyi erővel bír, miszerint ha előbbnem is szül meggyőződést mint itéletet, e kettőt bizonyára oly szoros összefüggésben tartja s oly sebesen fejleszti egyiket a másik után hogy a mondottak által támasztott első benyomás és az ebből keletkezett vélemény inkább kebelérzetünk önkénytelen mint öntudatos szelleműködésünk eredményeként tekintendő s ez a genie kiváló tulajdona. Oly elmék irányában, mint az imént érintett, hasztalan alkalmazzuk a mindennapiságnak megszokott, gyakran elavult szabályait, mert e szabályok s az eredeti szellem, lángész, genie — vagy bármiként nevezzük a nagyobb tökélyű lényt — nyilatkozványai össze nem mérhetők, s így a mérleget, ha megkísérletük is, saját kárunkkal létesíthető, mert az által hogy oly uton akarunk a megbecsülhetlen kincs birtokába jutni, mely ahhoz már természeténél fogva nem vezethet, megfosztjuk magunkat legalább azon — egyéb-kint bármi parányi — résztől is, melyet bizonyosan sajátunkká tehetünk volna, ha erőnkhez képest ügyekezünk főlemelkedni azon pontig, melyről lelkünk kiismerni, fölfogni, kellőleg megítélni s teljes mértékben méltányolni képes az óriási nagyságban föltűnő szellemet, a helyett hogy azt megbocsáthatlan elfogultság vagy tudatlanságnál fogva porig aláhuzni törekednénk.

Mi a külső formákat illeti, még gyakoribb s nagyobb eltérések vehetők észre, mint a lángelme benső eszmefejletinél; e részben tehát még számosságban — s némi tekintetben tán alaposabbak is lehetnek az ellenvetések vagy egyéb észrevételek. Különösen mi gr. Széchenyi István műveit illeti, ezekre nézve inkább csak az utóbbi szempontból kívánunk jelenleg szólni annyival inkább, mert e művek tagadhatlan becsé s benső értéke annyi sülyly bírtak s bírnak maiglan is, miszerint eddigelé bármily oldalról érkezett ellenszózat vagy vélemény a mérleg másik felére helyezve ezt nemesak lenyomni de még megbillenteni sem volt képes; különben is kitűzött czímünknek fogva a ns gróf előadási modoráról kellvén szólnunk, a dolog első felére jelenleg ki nem terjeszkedhetünk.

Legújabbban Rosty Albert a P. H. egyik számában „szokott polyhistoricus styllusában” elnevezést használ gr. Széchenyi iratait illetőleg; — ha ez nem oly lapban mondatnák, mely talán fő győnyörűségét helyzi abban, ha értelmes olvasók által is alig értetik — megkérdendők a tisztelt urat; hol a hasonlóság Széchenyi iratai s a „szokott polyhistoricus styllus” között, de mivel e mythoszi világosság elnevezés éppen az új P. H. lapban fordul elő, elég leszen most csak annyit jegyeznünk meg a mondott Rostyféle nyilatkozatra, miszerint ha ezen nyilatkozat többi állítása is annyira igaz és valómint az általunk idézett, úgy szerfölött csudálkozunk,

hogy van ember e hazában, ki a legnagyobb hazafi irányában valótlanokat nem átal elmondani, de még inkább csodálkozunk azon, hogy van lap mely magát ezirra címekkel szereti ékesgetni még is az illy légből kapott h a n d a b a n d á k a t közzé tenni nem restelli. —

Nagyobb nyomatékot tulajdonítunk azok állításainak, kik Széchenyi azon ezikeit, melyek időszaki sajtó útján jutnak olvasó közönség elibe, tulajdonságos terjedelmességükönél fogva némi tekintetben időtrablóknak tartják, sőt e részben maga a ns gróf szavaira hivatkoznak, ki bizonyos sokbeszedű urat az által vélt hallgatásra vagy legalább a vitorláknak valamennyire is összéb huzására bírhatni, ha őt Magyarország drága pillanataira figyelmeztetné. Mindezek irányában nem lenne nehéz saját nézetünket előterjesztve a dolog tisztába hozatalát elősegítnünk, azonban nehogy nézetünk csupán a ns gróf iránti tisztelet által támasztottaknak tekintetvén értékükből veszítsenek, a classicus ókorból egyik kitünő statusférfi s jeles író itéletét kívánjuk e tárgyban fölhozni, magunk részről csak azt adva hozzá, miszerint ha Széchenyi Magyarország legdrágább pillanatait látja elvesztegetve némely urak szőszaporítása által, abból még koránsem következék, hogy ezen urak állítása alapos akkor, midőn Széchenyi irányában hasonló argumentummal élnek. Igaz, sok szerfölött sok van a ns gr. beszédei s irataiban, mi annyira természetes, oly világos, hogy még jóformán ki sem mondatott, már a gondolkodó ember látja azo kvalódiértelmét, amde az, mi kimondatva előttünk oly igen a dolog természetéből folydogalónak látszik, mielőtt érinteték, oly mélyen fektet a dolgok mélyiben, hogy azokat fölhozni s úgy mint Széchenyi tudja és szokta, fölhozni egyikünk sem volt volna képes. Egyébiránt ez is egy azon sajátosságok közül, miket eléggé méltányolni nem minden ember képes, mert nem bírja fölfogni minő szellemnagyság kívántatik arra, hogy valaki hallgatóji lelkében olvasni úgy tudjon, mint kevés-sel főnebb érintetők.

Plinius többi közt fölszólítja (levélben) Tacitust: nyilatkoznék arra nézve, ha kétes ügyek megvitásakor bő beszédet vagy minél rövidebb előadást kell e használni? E levélből a tárgyunkra alkalmazható általános nézeteket következőkbe vonjuk össze: „Gyakran vitatkozom bizonyos tapasztalt s tudományos férfival, kinek ügyvitásoknál semmi annyira nem tetszik mint a rövidség; ez szerintem is szem előtt tartandó, hol az ügy rövidsége nélkül megtörténhetik. Egyébiránt ha hiba tulmeneni a kitűzött mondandón, még sokkal nagyobb hiba futólagos rövidséggel érinteni azokat, mik minél gyakoribb ismétlés által volnának az illetők örfigyelmébe ajánlandók s mintegy erővel is behelyezendők. Mert legtöbbnyire csak az által vesszük észre a ránk rakott teher súlyát, ha azt huzamosan kell czipelnünk; s miként a fegyver nem annyira egyetlen bökés mint folytonos nyomás által furakodik az ellen testébe, szintazonképp hat az előadás hallgatóink belsejéig. Illyenkor a tudós férfi tekintélyekre hivatkozók s ékesszólási rövidség példányiként a görögöktől Lysias, a miéink közül Catot s a Graecusokat emlegeti, énekek ellenében szinte példákat idézek s Lysiasal egyebeken kívül Demosthenest, Aeschinest s Hyperidest állítom szemközt; a Graecusok és Cato irányában pedig Polliot, Caesart, Coelust de kivált Cicerot hozom föl, kinek beszédei közt az tartatik legjobbnak, mely legterjedelmesebb. S igazán szólva, ha egyebütt a jó is annál jobb, minél több, miért tennék kivételt a szellem műveit illetőleg? Midőn ezeket s hasonlókat emletem előtte állításom támogatásul, közvitatkozásokban szerzett jártasságánál fogva minduntalan kisiklik legerősb okaim elől, s az idéztem példákat megdönteni akarván állítja, miként ép azok, kikre — terjedelmes előadás tekintetében hivatkozom, — annak idejében röviden szóltak s csak későbbben munkálnak világ elibe bocsátatásakor adak műveiknek amaz ismert bőségű vastag alakot. Én ez állítást hibásnak tartom, s az ellenkezőt példákkal is képes vagyok kimutatni. (Lásd az eredet.)

Elmondom mit e részben jelen mesteremtől, a hosszas tapasztalástól, tanultam. A mondottak hatása különböző szokott lenni a hallgatók egyediségéhez képest, innét van hogy legtöbbnyire kicsinyeségek (apróska mellékokok) tulnyomóságot gyakorolnak a legnagyobb jelentékű kérdések irányában. A jelenlevők különböző foku fölfogása, az

egyed személyiségek kedvencz-eszméji okozzák, hogy a hallgatók (vagy olvasók) ugyanazon tárgyról különböző itéletet hoznak, ha pedig egyértelműleg nyilatkoznának is, ezt megannyi külön indítóoknál fogva eszelecszik. Ezenföül meg van kinekkinek saját nézete a dolog iránt s kiki azt fogadja el a fejtegetés folytán legerősebb s alaposabb gyanánt, mi saját nézetéhez legközelebb áll, s azzal leginkább megegyezik. Azon kell tehát lennünk, hogy mindenkinek jusson valami, mit helyesnek találván elfogadhasson.

Közhelyen egykor Regulus így szólta meg: „Te azt hiszed, hogy valamely tárgyról szólóddban minden még a legtavolabb esőre is ki kell terjeszkedned; én legelőször is az ellenfél gégejét szemem ki, s ott szoritom meg erőmhöz képest.” (Tagadhatlanul igaz, hogy a jó Regulus mindenekelőtt megválasztja a helyet, melyre a nyomást irányozza, s aztán az így kiválasztott pontra feszíti minden erejét; — csak hogy még mindig kérdés: jól választja e a megtámadási pontot?). Válaszol neki ezt adam: „Hátha gége helyett térdén lábikráján vagy éppen bokáján kapod az ellent? — Lásd én e részben jobban eszelecszem; nem bíznék hogy eltalálom az egyetlen pontot, honnan legsikeresebben támadhatnam meg ellenfeletem, valamennyi egyes pontra kiterjesztem támadásomat, így legalább bizonyos vagyok benne, hogy ha egyszerre nem is, de elvégre még is ott szoritom meg az ellent, hol leginkább fáj neki. Erkölési eszelekvéssimnél szintazon szabályokat látom, melyek anyagiaknál határozzák lépteinket. Mezőgazdaságomban igaz, kitünőleg ápolom szőlőhegyeimet, de azért gyümölcsösöim s réteim-től sem tagadom meg a szükséges munkáltatást; s valamint földeimbe nem egyedül buzát vagy rozsot, hanem árpát babot s egyéb főzeléket is vetek, szinté azoképp eszelecszem, midőn közügyekről kell szólnom, bő v e b b e n h i n t e m a magvat, hogy a n a k idejében azt, mi az elhittett magvakból fakadt, learathassam — Mert a bíráló elme itélete ép oly kevéssé előrelátható, ép oly ingadozó és csalékony, mint a jövő termés iránt időjárás és földköverség után táplált reményink egykori valósulása.

Gyönyörködtetni, egyszerűs mind pedig a mondottak iránt meggyőződést keleszteni kimerítő tárgyalás nélkül alig lehet; s utóljára is szavainak eleven emléket nem az hagyja hallgatóji (v. olvasóji) keblében, ki ugyszólván fulánk-hegygyel érinti a jelenvoltak seregét, hanem ki ezen fulánkot tövig ereszteni képes. Nem a környülmélet, szagattott — hanem a kimerítő egyszerűs mind nagy-szerű méltósággal páros előadás dörgi át a hallgatók füleit, villanyozza keresztül kebleiket s fölzaklatni képes a legmélyebben szunnyadó eszmét s érzelmeket. — „Igen, mondhatná valaki, de mértéket még is csak kell tartani” — megismerjük hogy szükség, amde ép úgy nem tartja meg a szükséges mértéket, ki alantabb maradt hogysem az ügy kellő fölfogása kívánta, mint az, ki oly magasra emelked miszerint a tárgyat tisztán látnia többé nem lehet, vagy is más szavakkal: mindaz, ki kellett volna összeszorítkozik, beszédében, mindaz ki szerfölött messzire terjeszkedik — tulmennek a kiszabott határon. Innen aztán az ismert és szinte szójárassá vált itéletek: egyik áradozólag bőven a másik soványságig fukarul szóltak; — egyik messze hagyta maga után a kitűzött tárgyat, a másik meg sem bírta közelíteni. Tehát szorosán véve egyikük sem szólt szabályszerűleg, s ha akarjuk, mindkettő hibázott, csak hogy *imez tehellenségből, amaz duszadozó ereje és szellemi tulnyomóságánál fogva.*

Egyébiránt azok itéletére hallgatni, kik még a jót is csak akkor bírják elfogadni, ha apró adagokban nyújtatik — nevetséges dolog volna; ha illyenek itélete határozná elméműveink belbecse fölött, bizonyára annál okosabb ember volna valaki, minél kevesebbet szólna, s elvégre is az nyerné el a petrezselyemkoszorut, ki a derék itelőbírák gyönyörteljes henyelésit éppen nem haborgatná vagy — ki mélyen s bőlesen hallgatnáz illyenről — habár — csupa hálaérzetnél fogva is elmondanak az illetők: bene vixit, quia bene latuit.

Bácsbodrogmegyei közgyűlés. Jan. 25-én. Minden kornak meg van politikai jelleme, minden megyének uralkodó szelleme. És mivel én mint sebész vagy engedelemmel bonczudós mint politicus is csak körjelekből mondhatok itéletet, Bács-országot is így bonczolandom. A nagy Bács hasonlít egy göliáthoz, mely képes volna csudákat teremteni

ám de! rothadékony életvedve oszlásnak indulván, ha a sorsirány korszerű változást nem hozandó belé, Bács önmagyarságában romba dülhet, s neve gyászemlékül fog idézteni a századi roccók között. Most is midőn főispáni elnöklet alatt követszámlás s 13. jós számú törvényeink hirdetése végett, folyó hó 13kán megnyitott közgyűlésünkre öszszesereglenk, fájdalom rendít meg szívünket, mert a' hosszu jelentés sorából sajnosan értettük, hogy a' beteg göliátnak utasítási pontjai — ugy szölvá — mindig bukásban állván, országgyűlési költségink fizetésére kivetendő mintegy 8 ezer p. forintunkon egy cikket is alig vásároltunk utasítási tervünk szerint. Innét vala, hogy midőn ő fels. a' bírhatási jog's hivatalképesség iránti kerkivánta ezikkék szentesítéséért hálás köszönöti fölrás indítványoztatott, a' régi szokást, melyre olly buzgón szeretett eddig hivatkozni a' nem haladók serege, ezennel bálványozni nem akarván, mitán F. P. táblabíró e' fölrást akkor, mikor a' két cikkek épen a' bácsi utasítás buktával alkotott, ellenmondási gunynak keresztelé, főispánunk is nyiltan kijelenté, hogy jelen helyzetünkben, — Bács keserűség nélkül most sem gyászolhatván a' két cikkek fölött, nem pártolhatja a' visszás indítványt s ambar az ellenzéki szónokok a' magyar nyelv- vallás s ehöz füzve a' fenebbi két cikket fejedelmünk koronája uj gyöngyeinek s nemzeti főkécsnek tekintve, imigy öszszefüzötten sürgeték a' fölrást, megbukás koszorúzá e' h a z a fi buzgókodásukat, s így Bácsban az eddig hódolni sz er e t ő conservatívek buktaták meg a' legszebb hódolatot. — Uraim! így állunk Bácsban a' politikai tespedés mereven következetessége miatt, adja Isten! maholnap ellenségekint ne víjunk a' haladó k o r m á n y n a l. Hát arra mit mond a' magyar világ, hogy midőn ő fölségéhez indítványozott fölrásunk elmellőztetett, követeinknek, kiknek hosszu jelentéséből, öszintén mondvá, virágos-szavú bukásokon kívül más elővázolni alig tudhatnánk, még is jegyzőkönyvileg köszönet szavaztatott! Következesség ez vagy politikai baklövés? vajjon azért kell é valakinek köszönetet szavazni, hogy bukni tanult? No! ez a' legjobb jutalmazási satyra.

A' követjelentés elolvasatása után a' törvényezikkek kihirdettétvén, néhányainak alkalmazási tervezésére járásokint választmány küldetvén ki, e' fiók-választmányok véleményi vázlatát a' kinevezett nagy választmány rostalandja, befejezésül a' követi napidíjak kirendeltétvén ezek mikénti felosztása, osztályozása s behajtása iránti utasítás kimunkálására az utóbbi választmány bizatott meg. Kivánatos, hogy miután ezen szép öszveg a' szegény adózó nép által fizetni szokott házi pénztári adóbul követeinknek előlegezve juttatott ki, a' nemesség által minélelőbb visszatérítessék, ne ugy mint az 1840dik évi országgyűlési, mely ez időig sem szedetvén be tökéletesen, a' házi pénztár hiánya fájdalom! maiglan sem pótoltatott ki. E' pontnál egy előjárték került színpadra t. i. a' honoratiorok „életkérdése“ mely a' készülőben levő dramának — a' honoratiorok közgyűlésileg megadott szavazata elbuktatásának — szolgált vala első jelenésül s e' pont vala azon érintés: vajjon az országgyűlési költség-terhet kell é a' Castok seregén kívül a' honoratiorokra is kegyelmesen kiterjeszteni? egy jó tapintatu fordítás azonban máskorra halasztá e' kortesi csapást, midőn t. i. a' nagy választmány az országgyűlési költségek iránt készitendő tervét előterjesztendi. — Ezek multával kilépett emelt fejjelel — mint a' repkedő sas — Sz. K. th. s a' nap győzelmek közül országgyűlés alatt lelépett két első követeink számadásra kívánta vonatni eljárásukról s midőn az elnöki székből vizshangra talált, L. K. egyik követ azon nyilványítására, hogy ő társával követségi idejök alatt elégtérjedelmes megküldék jelentésüket, mitán Z. J. érzékenyülve sajnálta, hogy legjobb szándékjok ellenére most másodsor ismét belé ütközének a' bizalmatlanság körébe, s a' kivánt jelentést jövő közgyűlésre megígérte, diadala magasságában kijelenté az indítványzó, miként bár rövid vázlatot is ohajt hallani, s ha másért nem is, legalább hogy mint történeti iromány a' levéltárporos kincsei között fentartassék. E' tudósítást egy jellemző kortesvonással zárom be, ugyanis egyik dalmata nemest, ki a' törvényezikkek olvasását olly ájtatosan hallgatá, mint nem a' papi szónoklást, tudván, hogy magyarul sem nem tud, sem nem hall, szomszédom kérdező: mint tetszenek neki az uj t-

ezikkék? mire ez borzas fejét felénk fordítva egy sokat jelentő „dobro“ szóval válaszolt, s balra fordulva kemény pillanattal mérvén bennünket, bucsut vett a' teremtől. Illy nem es növények vérmes reményt nyujtanak édes hazánk s nemzetiségünk fölvirágzásához.

Hevesmegyei közgyűlés. Eger febr. 12én. A' Jelenkor t. olvasói e' lapok 11d. számából megértették azt, miként Heves megyénkben legközelebb tartatott tisztújítási bajok megvizsgálására királyi biztos küldetett, ki által az érdekelt bajok elintézésé végett rendkívüli közgyűlés mai napra tüzetett. Hevesnek e' nagy napja felviradt és a' pártlan fejedelmi kegyben részesült RR. örömtelt kebel-lel törekedtek Egerbe résztvevőndök e' fontos gyűlésben. Egyedek, kik évtized óta nem látták a' megye teremét, elhagyták esendes lakjokat, hogy füleikkel hallhassák a' fejedelmi szót, mely e' megyének megzavart nyugalmát ismét helyreállítsa. Reggeli kilenczkor a' terem már annyira tömve volt főleg egri lakosokkal, hogy a' később érkezett megyei jelesbek nagy részének a' mellékteremben kelte vesztegleni; ez valóban némi korlátozást igénylő visszaclés, midőn épen azok záratnak ki a' teremből, kikre ottan legnagyobb szükség van. Biztos ő méltósága megjelenése előtt gyűlés nem tartatván és így a' szokott küldöttségi tisztelgések elmaradván, 10 óra után ő méltóság személyesen nyitotta meg a' gyűlést. Felolvastatván biztos ő mltságt kinevező legfensőbb kegy. parancs, ennek nyomán mindenek előtt ő mltsa a' Rendeket béke s egyetértésre szólította fel, s előleg is hogy munkálkodásait megkezdhesse (a' megye különben is tisztviselők nélkül nem lehetvén) ideiglenes rövid időre az eddig hivataloskodott tisztviselőket megerősítvén, járásbeli fő és néhány alszolgabíró, nagyobb részint az utóbbi rendetlen tisztújítás előttiket kinevezte, neki munkálkodásában segédkezeket nyujtas végett, kötelességökké tétetvén egyszersmind a' tartandó tisztújítás elővényeül a' nemesség öszseiratása: fész. bírák ul neveztettek; gyöngyösi járásba Gosztonyi János, tarnaiba Blaskovics Gyula, tiszaiiba Okolicsányi Gusztáv, mátraiba Almásy László, tiszaiiba alsz. bíróvá Balog János, esküttek ké: Kürthy Ferencz és Szana Pál, biztossá Gyöngyösre Polyák József, tiszai járásba: Várady Menyhért, pénztárnokká: Subics György, jegyzővé Schné László. Ezek ekkép elintéztetvén a' tek. RR. teljes bizodalommal megnyugodván a' részökre fejedelmi szó által biztosított smindenek felettséjolog tartandó tisztújítás megtörténendésén, legkisebb ellenszólás nélkül fogadák ő mélt. ezélravezető intézkedését, ki legjobb indulatu előadásával a' RR. bizodalmat megnyervén, öket elbájolá. Azonban vannak bizalmatlankodók is, kik borus arczal néznek a' jövő elibe s kiknek kétségöket csak a' f. hó 17kén kir. biztosi elnöklet alatt tartandó közgy. fogja tán eloszlatni v. még inkább nevelni. Legtöbbsen ugy hiszik, hogy a' nyugalmat megyénkben csak egy ujlag tartandó tisztújítás állithatja vissza: s meglehet ez a' főispáni helytartóvali kibékülést is (de csak talán) megszerzendí.

Budapesti napló. (Febr. 20kán.) F. hó 14kén Schedel Ferencz tr ur ünnepelesen igattatott egyetem-könyvtárnoki hivatalába. Ki irodalmunk jelen állását ismeri, lehetetlen a' tisztelt férfin érdemeit nem méltányolnia, s nem örülnie azon, hogy olly nemzeti kincs mellé, mint a' becsre nézve külföldiekkel vetélkedő egyetemi könyvtár, illy tudományos s fardadhatlan szorgalmu ör neveztetett ki, kitől eddigi munkássága után itélve tetemes jót várható. Egyszersmind reményünket fejezzük ki az iránt, hogy ezélszerűbb intézkedés mellett az olvasni gyűlekvő közönség több figyelemben részesülend az illető teremben, hol eddig, ha bizonyos kívánt munka kéznél nem volt, egyszerű nem szolgálhatunk-kal levénk kielégítve; az órák megtartására nézve is lenne igényünk, mit, ha szabad figyelmeztetnünk, egy közönséges fali-óra alkalmasint kielégítene; azon kised ugyan, de művelődésre törekvő csoport mely oda jár, különösen nyári időben érzé, s panaszlá ennek hiányát. — Kezünkönél a' pestbudai hangász-egyesület igazgatása alatt nyilványos énekiskola év- és névkönyve 1847re magyar és német nyelven; melyből következőket számelnünk ki: az énekiskola pénzbirtoka 1844 végén: 4958 fr. 18 kr. ezüstben; pártolóji s részvényesei szép számmal; a' három osztálybeli finövendékek száma: 80, a' négy osztálybeli leányoké 69. — Változatos fővárosi életünkben a' farsangi ünnepek még a' hűjben is napi rendezvannak, miről a' már érintettük tárgyakon kívül azon „jelenet a' z életből“ is tesz tanúságot, melyet némelly kis kalandorok a' duna hátán véghez vittek, kik a' jéggel zajló hullámok közé rendbontólag bocsáták esakajákat; az átjárás ugyanis nem kényök szerinti pontos-sággal kezeltetvén ez ifjak jónak láták önkormányt s

vezésük alatt tulpartra jutni, azonban a' tréfa majd szerencsétlenül ütött ki, mert a' jéggel vegyes folyam nem ügyesen kormányzott ladikjokat egész Adonyig sodorta le s csak az éj kiállott borzalmait után juthattak dideregve haza; igazi hűji farsangolás, de egyszersmind lezke a' tulbizakodó önhittségre. Tiazonban jó szülék v. gyám- atyák ne gondoljátok, hogy részetekrül a' farsang elmúlt, legalább erszénylapító sulya v. hűjtje nem; eddig zálogaitokért fizettetek hogy vigadhasanak; most meg az ő zálogaikért fogtok izzadni, melyek zálogházban várják a' megszabadítás óráját; — ezt onnan mondhatjuk, mert a' lövész-utezában egy nagy épületben időnkint nagy csoportozást látunk, melyek zálogházban várják méltán gyaníthatjuk; mikép képzelhetnök pedig a' lelkes fiatalságot idegennek olly ponttól, hol az élvezhetős forrás-ösöppeit szívárognak! — Mint látók a' zálogezőndulák csakugyan magyarul iratvák, a' szóbeli kezelés pedig egy részben még így megyen: 5 G u l d e n; tehát már most szivesebben zálogosíthat a' magyar ember is, mert magyar szót kap s hozzá egy kis adalékat. — Egy fiatal ember házassodó v. inkább pénzesező szándékban levén hiszékeny kedvesét a' szülék későbbben következendő bocsánati ürügye alatt szökésre bírta ugy, hogy ez szüleitől meglehetősen pénzösszeget s drágaságot magához vevén midőn az utra készen vala s csak uti vagy téli köntöse hiányzanék, a' leány pénzét s drágaságait a' reá kocsival váró vőlegényének átadván, mig köntöseért visszatért, az alatt a' ezudar esalfa világba ment s a' esalatott szép, már most többed magával kesereg mind saját állapotján, mind a' gazul kiesalt pénz s drágaságok vesztéségén. — Mita a' magyarosodás! ha vele jár a' korcsosodás; hánytorgatják némelly kortiak, — azonban helyzetünk ollyan hogy az első szeretnünk kell a' másodiktól félnünk, de egy nemzet birtokába juthat az ovöszereknek is, csak erősödniük kell. Azért kik nyelvünknek az illető körökben apostolai valának, ne esüggedjenek ez utána is; mi biztosan állithatjuk, hogy annak már fentebb körökben is van kelete. Mivel épen e' számtalanszor érintettük tárgyánál vagyunk, szölvánunk kell az ikervárosi magyarságról is: midőn Buda városa haladásának dieseretes példáját adá hogy házi számát magyaritá, alkalmasint az utazók neveit is gond alá vevé, hiszszük tehát hogy tévedésből történt, miszerint a' vízi városban mai napig is van egy: Gófarakó udza. — Azt rehesgetik, 26,000 angol szándékozik gyáralapítás végett Magyarországon letelepedni; adná isten! mi azonban tízedével is megelégnélünk most, ha ezélszerű történnék. — Három jeles honleány egyesült Hallgass M. által művész hazánkflának szobrászatba kiképeztetésére; engedje Isten hogy süker koszorúzza szép szándékjokat. — A' pestvárosi hatóság az árva szegények fölségülésére 400 pengő flot határozott küldetni. Köszönet a' szinylódó emberiség nevében e' valóban szép tettért. — Nemzeti színházunkban febr. 22kén Udvarhelyi Miklós javára bérletfolyamban adtni fog „Eskü“ nagy opera 3 felv. Mercadantétól. Vangel ur a' pesti városi színházról, a' jutalmaztatandó iránti sziveségből Manfredó szerepében lesz föllépai szerencés. —

Az „Aradi Vészlapok“ segélyszükere. A' nyomdából könyvkötőhez került hibátlan és tiszta példány 736.; ezekből van még kötetlen 96 példány; eddig bekötöttet 640; összesen: 736 péld. A' bekötött 640 példányból írónak, művészeknek, az akademiának és szerkesztőségeknek küldetett 51 péld.; vidékre küldésben megsérült és így újakkal pótoltatott 2, meg van még, részint könyvtáraknál, részint magamnál 156; összesen 209 péld.; eladatott tehát ekkorig 431; mindössze: 640 péld. — Ezekből elkelt magamnál 268; és könyvtári úton 163. azaz: 431 példány. Az általam eladott 368 péld. jövedelme (betudva a' bécsi küldeményt) teszen 1402 fr. és 2 aranyat, a' könyvtári úton eladott 163 péld. jövedelme (levonva a' 10% eladási díjt) teszen 586 fr. 48 krt; mindössze: 1988 fr. 48 krt. és 2 aranyat. — Ezen öszszeghez járul még báró Eötvös József ur „Ejlen az Egyenlőség“ című vígjátékának külön lenyomott és elkelt 25 példányából jövedelme: Geibel Károly urnál 10 példányért 6 fr.; Emich Gusztáv urnál 15 péld. 7 fr. 30 krt.; összesen: 13 fr. 30 krt. Teszen az eddigi összes jövedelem 2002 fr. 18 kr. p. p. és 2 aranyat. Ebből levonván a' kiadási költségeket, s jlesen: nyomtatásért 334 fr.; nyomtató-papírosért 104 fr.; chinai- s levélpapírosért 10 fr.; műmellékletekért 236 fr. 30 kr. könyvkötőnek 391 fr.; hirdetésekért 37 fr. 30 kr. javítónak 21 fr. 36 krt.; kéziratok letisztázásáért 22 fr. 2 krt.; levél- és gyorskocsi-díjak, viaszvaszon, kötél, kemény papíros, s egyéb szerkesztői kiadások 77 fr. 31 krt.; összesen 1234 fr. 12 kr.; s így az eddigi összes jövedelemből marad tiszta haszon az aradi károsultak részére 768 fr. 6 kr. és 2 arany. Ezekből átvett tek. Török Gábor aradmegyei első alispán ur, átadás végett, 100 fr.; tek. Bohus János bíró ur a' gyorokiak részire 25 fr. 12 krt.; ugyanaz, f. évi febr. 11kén, ugyanazok számára 197 fr. 32 krt. és 1 aranyat; Serb Tivadar sz. k. Arad városabírája, f. évi január 13dikán az aradi károsultak részére 50 fr. 20 krt.; átadtam ngos Fascho József kir. tanácsos urnak szíves átküldés végett Aradra f. évi febr. 11én 305fr. 2 krt 1 aranyat; összesen: 768 fr. 6 kr. p. p. és 2 aranyat. Marad további számadásra: kötött példány 156; kötetlen péld. 96; összesen 252 példány. — Pesten 1845dik febr. 12kén. Császár Ferencz mint az „Aradi Vészlapok“ kiadója.

A' PESTMEGYEI GAZD. FIOKEGYESÜLET ügyei elintézésé tekintetéből f. febr. 22kén d. e. 10 órakor a' n. casino kisebb terében közgyűlést fogván tartani, a'

t. ez. r. tagok és általában minden ügybarát szívesen 's tisztelettel hivatalosak. Főton febr. 8kán 1845. — Ploetz Adolf, titoknok.

A vakok pesti intézete javára f. évi januárban köv. kegyes adakozások történtek pő pénzben: ns zalamegyei lövői járásban gyűjtött összeg 2 for. 54 kr.; néhai Sturm József pesti polgár hagyománya 2 fr., Heszler Jakab pesti órásmester hagy. 5 fr., t. Pajor Titusz sz. bíró egy büntetésképen köteleztetett summát 4 fr. 24 kr., néhai özv. Burger, szül. Knapig Mária hagy. 4 fr. 12 kr., néhai Neubauer Ilona pesti lakos hagy. 1 fr., néhai Lohbiller Ign. pesti polgár hagy. 2 fr., néhai Lohbiller Ign. özv. Leitgab Teréz hagy. 2 fr., főtiszt. Ulich József józsefvárosi plebánus ur ajándéka 2 fr. 48 kr., Hoffmann Anna pesti nagykereskedő asszony ajándéka 5 fr., néhai Fink Károly pesti háztulajdonos hagy. 1 fr., Lindhuber János pesti borkereskedő hagy. 1 fr., t. edvi Illés Ádám ügyész ajándéka 4 fr. 30 kr., néhai Uitz Sebestyén pesti háztulajdonos hagy. 10 fr., t. Gozsdú Manó ügyész ur, Verheim nevében behajtott követelést 6 fr. 10 kr., néhai Zoller Mihály kecskeméti tanácsnok özv. szül. Boni asszony hagy. 80 fr. Összesen 133 for. 58 kr. Kelt Pesten jan. 31d. 1845. Gömörly Károly m. k. intézeti pénztárnok.

PESTI CZUKORGYÁREGYESÜLET. Figyelmeztetjük a t. ez. részvényeseket, hogy egész vagy fél üzlet-részvényeik harmadik 25 petes részletbefizetése iránt, az egyleti alapszabályok értelmében f. évi április 15 napjáig fogamatosan rendelkezzenek. — A befizetéseket ez utána is Jálies Ferencz E. ur (Királyutca 1369.) fogadja el. — Pest febr. 8. 1845. Verehy József m. k. egyleti titoknok.

A Pestmegyei pártfogása alatt álló hazai első takarékpénztár részvényeseinek f. é. jan. 19én tartott közgyűlése által az eddigi aláírt részvények berekesztettek nyilvánítottán, a további aláírások végkép megszüntettek, ennek következtében felszólítatnak az intézetnek minden, a fenirt napig aláírt részvényesei, hogy a náluk tartozásban levő kamatokat f. évi június utolsó napjáig Pesten az intézeti pénztárba befizetni, a hátralévő évekre pedig ebbeli tartozásukat színt ott időről időre leróni, alkalomkint vagy egyéb akadályok esetében pedig a kített napig az intézetigazgatóját, thiró Simoncsics János urat, bérmentesen tudósítani ne terheltesse, különben visszalépőknek fognak tekinteni. Továbbá a pénztár nyitott napjait szombat és vasárnap kivételével a hét többi napjainak délelőtti óráira kiterjesztvén, az e részben megbízott választmány a kezelési rendet a kített napokra következőképp osztotta fel, u. m. **hétfőn, kedden és szerdán: betétel — csütörtökön és pénteken: kivétel;** — minden nap reggeli 9 óráig u. 1 óráig. Miről is a t. közönséget a kormányzó választmány meghagyatából ezennel értesíti. Pesten febr. 10kén 1845. Szalay József m. k. intézeti jegyző.

A népkönyv-kiadó Egyesület 1845d. febr. 22kén délutáni 5 órakor a nemzeti kör szállásán közgyűlést tartand, melyre minden ügybarát szíves megjelenése kéretik. — Stuller Ferencz egyes. jegyző.

Ipáregyesület. Jövő esütörtökön, azaz folyó hó 20kán, esti 6 órakor véleményező ülést tart a természet és vegytani szakosztály, tárgyai közé az igazgató választmány különösen a következőket tűzte ki: gyakorlati kísérleteket ohajt tételni azon új szerkezetű kályha fűtésével, melyet dr. Gall Lajos mutatott fel a minapi társalgás alkalmakor; véleményt kíván arról, mint lehessen az álny-éreznek gyárilag üzni oly nedvesítési szétválasztását, mellyel az álny megnyerése mellett a többi alkotórészek t. i. a mireny és kékeny veszendőbe ne menjenek; — végül egy helybeli iparosnak abbéli kérdése leszen megfajfendő: hogy miképen kelljen a könyomtatást használni a kelmenyomásmál, s mikint óhatni meg a nyomott kelmeket a színhagyástól? Egyébiránt szabadságában áll mindenkinek, valamint részt venni a vitalkozásban, ugy szóba hozni bármely a szakosztály körébe eső indítványt is. Febr. 15. 1845. — Csánády jegyző.

Figyelmeztetésül azon t. írónak, kik, mélt. hagyórosi Zalay Alajos ur kir. udv. tanácsos és a debreczeni váltótörvényszék elnöke által 1844ki febr. 5én kitűzött 30 darab es. kir. arany díjra pályázni akarnak. Emlékökbe hozatik, hogy a pályamunkák beadására kitűzött határf. év mart. 19ke az átadási hely Pesten czukorutca 493. sz. Nedeczky ház 150 emelet. Pesten, 1845 febr. 14d. Bodnár Imre a kir. váltófeltörvényszék gyakornoka mint a bíráló választmány tollvivője.

A m e r i k a.

Az új orleansi lapok S. Ana buktát legujabban következő jegyzetekkel kísérik: Mexicoban dec. 2án megjelent egy nyilatkozvány S. Ana újabb rendelkezései ellen 75 képviselőtől s minden tanácsnoktól aláírva. S. Ana Canalizo alelnök rendelvénnyel bocsátá ki, mely a congressust fölösletlatja. S. Ana ekkor, mint 8000 fegyveres vezére, a jaliscoi zendülők megfékezésére készült. Az alelnöki rendely mély benyomást s nagy ingerültséget okozott; el-lene a congr. három rendbeli ovást, s a néphez felszólítást rendelt kibocsátatni; mielőtt azonban a congr. e rendelyneki sajtó alá kerülhettek, Canalizo minden nyomdát elzáratott. Ezen önkényes intézkedések csak nevelték az ingerültséget. A nép a

nyilvános téreken csoportozni kezdte, mire Canalizo 2000 emberrel a palotába vette magát. Ezalatt a szabadelvűek kezét fogván a főváros papságával zendülő helyzetbe tevék magokat. A congr. és az ayuntamiento, dacára Canalizo rendeletének, több körlevelet nyomtatának ki, s a nép közé bocsáták. E mozgalmakat a palotába zárkózott kormány reszketve nézte. 4 és 5én az ingerültség folyton nőtt, Gán fölfegyverkezett népsokaság gyűlt össze San Francisco zárdája előtt. Itt gyűltenek össze a congr. tagjai s köztük Herrera, Garcia, Cande és Cespetes tábornokok; a zárdától a palota előtti tere vonult az egész sereg, s Canalizót megadásra szólítá föl; ez embereinek parancsot adott a polgárok megtámadására; mire ugy hadi tisztje következőleg válaszolt: „En nem zsarnoknak, hanem a népnek vagyok katonája.“ Ekkor több hadosztály légrszektetve kiáltá el: „viva el congresso“ Canalizo rémulve futott termeibe. Mielőtt Herrera a zárdát elhagyá, hol a nép öszszegyűlt, levelet írt Canalizonak, mellyben kéri őt, hagyna föl törvénytelen örökösével s kimélné meg honfiait kölesönös vérontástól! Canalizo felelt: „Fővárosunkra kö-zelgő csapás elháríttatása végett kész vagyok a kormányzást letenni, ha bátorságosításomra kezes-ség adatik. Isten! és szabadság. Canalizo Bálint“ Két órával később kelt levelében a kért kezes-séget ugy módosítá, hogy neki, négy miniszterének s a kormányzó tábornoknak a respulicából szabad ki-költözhetésre utilevelek adassanak. Herrera nem vá-laszolt, hanem megrohaná a palotát, berontott Can-alizo termeibe, s őt, minisztereit, és kormánya e-gyéb főbjeit behörtönözteté. A bel és hadminisz-terek elegendő kezes-séget állítván szabadon bocsátattak. Most ereszté közre Herrera az előbbi számunkban közölt proclamatiót. 7én új kormány alakíttatott. Ideiglenes elnök Herrera, a miniszter-ség köv. tagokból áll: Pedro Cheverria bel — Luis G. Cuevas: kül — Cariano Rivapalacio: igazsági — Pedro Garna Conde tábornokhadminiszterek. Az em-lített lap ezen minisztereket a legkedveltebb népem-bereknél mondja, azért általok a respulicának szép és esendes jövőjét jósol. Kölesönös üdvkivánások váltattak a congr. két hazai közt; s ezután működé-seiket megkezdettek. A nép ekkor tört ki S. Ana melléke, és lábsontja ellen, mit előbbi számunk-ban írtunk meg. Igy ment véghez ezen új zendülés minden vérontás nélkül. De a mozgalom nemcsak a fővárosban volt, hanem villanykép elhatott a respub. egyéb tartományiba is. Veraacruz Mexicónak hűtan-zója lett; hadi állásba tevő polgárit a ne tán táma-dást kísértendő S. Ana viszszyomtatása végett. Dec. 12én este a városi színházban fuladásig tö-mött közönség előtt a „zendülés tiszteletére“ Brutus, vagy Róma szabadítója adatott. Csak Jalapában esett emberélet áldozatul. Santa Ana még folyvást Queretaronál vesztegel 2500 fegyvereseivel, de kiknek hűségére nem igen támaszkodhatik; mert sokan közülök leginkább arra látszanak ügyelni, hogy a dictator valahogy meg ne szökjék. A congr. határidőt szabott, melly alatt ha az önkényes dicta-tor meg nem adja magát, száműzöttnek tekintetik. De fő kötelességeül tétellett: hogy a 12 millió tal-ért, mellyet a néptől adóképp kizsarlott, s mellyet ré-szint ellenséges czélokra pazarolt el, részint saját értéke szaporítására fordított, a status pénzárába híjány nélkül fizesse be; ellenkező esetben bünteté-se: főben lövetés. S. Ana e föltételnek aligha tehet eleget. Ha megszökése az országból sikerülend, Cubába fog menekülni, hol 4 millió tallér magán-vagyonából könnyű életet reményt.

Spanyolország.

Castillo y Apensa váratlan megérkezte nagy figyelmet gerjesztett, annál inkább mert sem a concordatumot, sem Izabella királyul ismertetését nem hozta meg. Hir szerint a dolgok mégis jól állanak, s az ügyök 14 nap mulva viszsztatrend. A követ kamra többi napokban a rabszolgakeresk. bünt. t. könyvvell foglalkozék; vitaközások közt nem egy-szer lehet hallani a francia ellenek viszhang-jait; mind a mellett alapos remény mutatkozik; hogy az említett törvényt elfogadják. Spanyol határszé-li hírek szerint tíz angol mérnök jött az országba, kü-lönböző helyeken puhatolni az építendő vasutak al-kalmas helyét. Hét vonalról van szó, mikt 1850ig elkészíteni szándék.

A n g l i a.

Parliament-nyitási szertartások után mindkét ház ülést tartott. Felsőházban Camden marq. minisz-

ter-szellemű felirást indítványozott s Glenlyon I. pártolá ez indítványt. Kivált a francia király láto-gatása s a világbékét biztosító jó egyetértés fog-lalkodtatá őket; végül azonban megemlétek, hogy Angliának mind e mellett is készen kell tartani fa-bástyáit. Normanby marquis (ellenzéki tag) Irland állapotját nem látja oly kielégítőnek, mint a trón-beszéd rajzolá, s keveset reményl a haszonbérügyi biztosság munkálkodásától; általában véve azonban a nyilvánított rendszabályokat elfogadhatóknak gondolja. Külügyi politikát illetőleg, azon féltéke-zés következtében, miszerint Franciaország főleg most minden angol szájból kiszaladt szó után mo-hón kémkedik, a szomszéd statusokkali utolsó szó-váltás fejtegetésétől tartózkodik. Richmond hg nem helyeslé, hogy a trónbeszéd az annyira érdekes fölművelési ügyet nem említette. A taitii ügyekre tett észrevetelek ellenében Aberdeen gr. megjegy-zé: ezen ügy iránti surlódásokat egy alattvaló tiszt eljárása idézte föl; de ezen eljárást pártatlansággal s mérséklettel vizsgálván meg mindkét kormány, egyik sem követelt olylast, mi gyalázattal lett volna teljesítendő. Szégyenlettem volna azt kívánni a fran-czia kormánytól, mire ellenkező esetben magam nem álltam volna. Több szónoklat után a miniszterszellemű fölírás elfogadtaték. Az alsóházi vitatkozások közt leginkább kiemelendő Russell I. miniszteri poli-tikát gáncsoló beszéde; mellynek tartalma köv. Kivánatos ugyan, hogy a kiterjedt kereskedés, a nemzetek s fejedelmek közti személyes közlekedés mindinkább háttérbe szorítsa a hadi mozgalmakat: még is ugy látszik, hogy kormányunknak nincs e-lég bizalma s reménye örökös békéhez: mert épen most, midőn kormányunk béke iránti reményeit nyil-ványítja, javasolt tengeri erőszaporítást, bizonyo-san oly szándékból, hogy hadkitörés esetén az or-szág érdekeit s becsületét kellőleg ótalmazhassa. Ámbár meg kell ismernünk, s azt szónok is örö-mel teszi, hogy a politikai látkör kevesebb felleges mint tavaly. Szónok a motozási kérdés fölelevenité-sét fájlatja. Előtte magasb eljárásnak tetszik, ha a miniszterség oly szerződések birtokában, miknek helyes alkalmazása által könnyen célt érhetének vala, a felelősséget fényes nevű küldöttségre hárít-ja. Chinát illetőleg: örül hogy Palmerston I. jósla-tai a kereskedési jöllét ügyében oly szerencsésen teljesültek, mert a szapora közlekedés okát gyári-par munkásságának tulajdonítja. Örvend a britt gyártvány virágzásának, de önkénytelenül is eszébe ötlök, hogy 1836ban is szintilly kecsgettő kilá-tások voltak, mit több éven keresztül aztán ferde i-rány, gabonadrágaság s nagy szükség követtek. Nem lenne e tanácsos arra használni a kedvező i-dőpontot, hogy a gabna-behozattal megkönnyít-sék s a netán bekövetkezhető szükségnek eleje végtessék. Irlandra nézve nem helyeslé ugyan, hogy a kegy. hagyom. aetát nem terjeszték az irl. kath. praelatusok elé véleményadás végett: örül mindaz-által, hogy a kormány, melly maga is azon feleke-zethez tartozik, mi eddig csak gunnyal illeté Irlandot, elvégre még sem halogatja azon szabályok si-kerítését, mikt már korábban ő is barátai ajánlot-tak. Peel követk. válaszolt a ns lordnak: „A mo-tozásjogi kérdésről tán jobb lett volna addig hall-gatni, míg az azt illető okiratok a parl. elé terjeszt-etnek. Akkor oly helyzetben leend a ház, hogy megítélheti: vajjon tul adunk e ollyas valamin, mi főczélunkhoz, jelesül a rabszolgakereskedés el-nyomatásához tartozik. Sikeres lesz e a választ-mány működése? attól függ: mint járnak el az ügy-viselők kötelességeikben! Kít javasolt ezen választ-mányhoz Franciaország részéről Guizot? Broglie hget, Franciaországban a legtekintélyesb s tisz-teletre méltóbb férfit. Épen azon híres statusem-ber ő, ki a rabszolgaság-eltörlesztést tárgyzató 1831 s 1833d. szerződéseket ajánlá s létesíté. S kít ren-deltünk mi? Lushington drt. ki befolyását s pénztét kész ezen gyalázatos kereskedés megszüntetésére fordítani! A helpolitikát illetőleg rövid idő mulva fontos szabályokkal fogok előlépni: mikor aztán e-zen ház nyilatkozhatik: ha vajjon ügyvezetésünk mellett silányult e az ország jólléte, vagy ellen-kezőleg az ugy fejlett ki, hogy a ház hajlandó le-szen bizalmával bennünket tovább is megajándékoz-ni; mi nélkül semmiféle kormány sem vezérelhet sta-tusügyeket, igenis! sőt fen sem állhat.“ Több mel-lettes s ellenszónoklat után a többség a miniszteri szellemű felírás mellett nyilatkozék. Febr. 6d. d. e. a megszavazott felirással mindkét ház a kir. palo-

tába indult, hol ő fels. által igen kegyelmesen fogadtattott.

Franciaország.

A' pairkamra febr. 5d. ülésében a' gyarmat-kormányzás 's elbocsátott fegyenczeket illető t.j. javaslatról szóló tudósítás jöve szóba. Az igazságminiszter nem helyeslé az utóbbi tárgy megszagott vitatását, mert a' börtönügy fölötti összes törvény nem sokára elő fog terjesztetni; mire a' kamra elhatározá, hogy annak tárgyalásába nem bocsátkozik. Moskwa hg is a' gyarmatviszonyok tárgyalatása ellen nyilatkozik. Ő a' rabszolgaság-eltörlés mellett van ugyan, de óvakodva szeret eljáráni. 1830 óta 50 ezeret bocsátottak el; az ügy tehát nem olly szorgos. A' gyarmatosak nagy károkat szenvedtek földingás 's tüzvészek által, 's előbb helyre kellett üggyeiket hozniok. Míg a' másik kamrában a' miniszterséget arról vádolják, hogy engedékeny Angliá iránt, itt nem kívánják attól, hogy az emancipatiót sürgesse. Az emancipatio tönkre silányitá az angol gyarmatokat, minek egyik oka Anglia. Az emancipatio motozásjogot szült, ezt Franciaország csupa emberszeretettel fogadta el 's most bánja ezen lépését. Várjuk el a' vegyes választmány működési sikerét. A' tengerészminiszter szerint a' gyarmatok anyaországéhoz viszonyára darab idő óta nem változék, a' törv.javaslat mindkét része egyiránt kedvező; egyetlen változást csak az teszi a' dolgon, hogy a' rabszolgák tulajdönt birhatnak és szabadságukat megvehetik; a' kormány a' törv.javaslat tüsténti tárgyalatását szorgalmazza. Néhány észrevét után határozaték, hogy a' gyarmatokat tárgyzó törv.jav. ismét fölvegyék. Mire a' pairek több törv.javaslatot vizsgálándók szakosztályaikba vonultak.

Schweiz.

A' zürichi lap szerint jan. 26áról az ezen napra hirdettet népgyűlés megtörtént. A' várostól félórányi távolságra fekvő regényes völgyekkel körüfölelt téren tartatott a' gyűlés, mellynek szilárd föladata volt a' megzavart békét helyreállítani. Jelszó volt: a' jezuiták kitiltatása a' szövetségből. A' polgárok számára készített tér bejárásánál két pyramis (lobor) alakú emlékkő állott. Egyiken következő fölírás volt olvasható: „Ki az országból a' jezuitákkal, másként nincs béke az országban.“ A' másikon: „Csak általános kegyelem szülhet a' schweiziek közt békességet.“ Az összegyűltekek száma mintegy 20—25 ezerre ment, a' rend és csend még is folytonos és zavartalan volt. E' gyűlésben kérelemlevél készítettett a' nagytanácshoz, rövid tartalma következő: „Összegyűlekeztünk, tartományunk legfőbb hatóságát érzelmink és kívánsá-

ginkról tudósítani, mit őszintén teljesítünk is következőkben. Meg vagyunk győződve, hahogy a' szövetség a' jezuitáknak luzerni cantonba behozatalát csak kívánságokkal gátolja, vagy a' mi mindegy, hanyagon nézi: mikép hatalmaznak el 's ismertes irányuknál fogva mikép nyilik egy betölthetlen űr a' schweizi két vallás-felekezeti közt: — meggyőződésünk után hiszszük, hogy a' jezuiták erőszakos előre nyomulásuk a' szövetséget figyelmessé teszi azon veszélyre, melly ezen rend által fenyegettetik 's fölhatalmazza őt a' föloszlás esirájának elfojtására, melly míg az említett szerzetesek a' tartományban lesznek, élénkül táplálatik 's csak eltávolittatásuk után enyészhető el. Végre várjuk: hahogy a' szövetséggyűlés a' jezuiták száműzetését elhatározza, ezen határozatát, daczára egyes tartományok ellenszegülésének, végre is fogja hajtani. Megemlékezünk azon polgártársinkról is, kik ez ügybeni politikai vétségök miatt száműzetéssel fenytettek, 's kívánjuk hogy a' szövetséggyűlés azon határozatban, melly a' jezuiták kitiltatásáról szól, egyszersmind azok iránti megkegyelmezést tartalmazza, hogy ekkép mindenki meggyőződjék arról, mikép a' schweizi nemzet szövetséggyűl. nem vizsgálkodást, sem üldözéseket, hanem a' béke állását akarja polgárai közt örökíteni. Önöknek szabadelvű szelleme kezeskedik arról, hogy a' nép összes kívánságát pusztán elhangzani nem hagyandják. Fogadják önök tiszteletünk 's engedelmisségünket.

Görögország.

Mihelyt a' kamrák alakultaknak nyilatkozatandják magokat, legott a' ministerség szakértők közbejöttével készített törvényjavaslatokat hozand szönyegre. Ezek közt legnevezetesebb az, melly az országnak nomarchiákra leendő fölosztatását javasolja, 's így a' statushatalmat központosítva (centralisálva) erősbíteni indítványozza. 1836 óta Görögország 34 tartományból áll, mellyek igazgatóji egymástól függetlenek, 's közvetlenül a' belministerség alárendelték. Ez új javaslat szerint ezen osztályozás megszűnnék, mert az egész ország 10 kerületre osztatván, szintennyi igazgatóra lenne szükség, kik parancsokat a' belministerségtől kapnának, 's a' többi hivatalnok ezek felelőssége alatt teljesíték kötelességit. A' községek hatásköre körül szükséges változtatások — hogy az egészben őszhangzás legyen — szinte készek. Sajtótörvények 's a' papság új rendszerítettése terjesztetik elő. A' pénzűgyjavításra kimerítő terv fog ajánlatni. A' csempészet megszüntetésére, mellyet eddig kivált tengeren, a' görög zászlók alatt majd fenytetlenül üztek, hathatós eszközök javasoltatnak. Egy országot Tripolizától Athenén keresztül Lamiáig ter-

veztetik. Az egész orsz. ban béke és rend uralkodik. Mind a' s z e m é l y - mind vagyonsbátorság, melly az előbbi kormány választás zavarai miatt majd elenyészett, most teljes mértékben visszaállott. Az utirablók kiirtására hathatós eszközök vétettek foganatba. A' nem rég kihirdetett kir. kegyelmezésnél (amnestia) fogva 4 harambasa megtért 's csapatját föloszlata. Az ellenzék panaszkodik ugyan, hogy a' kormány által gyakorlatba vett választás-igazolások miatt három hónapot 's 200 ezer dr költségvetést veszte, miért a' ministerséget feleletre vonatni akarják; de ez programja első pontjának eleget téve, melly a' szenvedélyek fékezését tűzé ki, a' többség helyeslését bírja. Hasonló a' külügyek állása is Görögországra nézve, melly részint egészben kielégítő, részint nem olly aggasztó, mint az ellenzék ingerült szónoklatiban festi. A' minis-ter-elnök jó egyetértésben áll az ausztriai követtel, ki kormányától utasított: Kolettis ministerségét mindaddig gyámolítani, míg az programjához hű marad. Oroszország követet akar küldeni. Franciaország meg van az itteni politikával elégedve. L. Aberdeen elégületlenségi kijelentése Church-terbornok elbocsátása miatt diplomatikai szempontból nem lehet aggasztó.

Ausztrália.

A' lelaáli magánytudósítások aug. 21ről a' kapundiai érzébányászat hatalmas előmenetét beszélik. „Mint csudálkozunk majd Angliában így ir az egyik — midőn ama roppant mennyiségű érzetkeret látják, mellyek a' közelgő évben e' gyarmatból az anyaország fővárosába szállittatnak. Közel 100 tonna érez fekszik kikötőinkben elvitel végett 's még több van Kapundiában, hat targonca 's 48 ökör folyton érezszállítással foglalkoznak, mellynek halmai messziről falu gyanánt tűnnek szembe. Még nem mélyre hatottunk az asással, 's máris gazdag ereket fedeztünk föl a' felület alatt. A' legmélyebb akna 60 öl mélységű, innét külön irányban 40 távolságra egyenesen húzódnak az erek. Ezentul iparkodásunkat oda egyesítendjük, hogy a' kiásott nyers érezet itt olvassuk használhatóvá 's ekkép a' szállítás, kevesebb költséggel nagyobb nyereséget igér; ezen terv létesítésére ajánlkozók nyereségünkben a' fabőség, mellyből elég szemet égethetünk. Ez évben 300 tonnát szállittathatunk el, mellyért 35 ft sterlinget 1 tonnára számítva, a' bevétel tesz 10,500 ft st. vagy 105,000 pfr. — Ujabb érezereket is fölöztek már föl a' gyarmat több helyein, de a' kormányzó miveltetésüket újabb utasítás érkezéséig eltiltá. Csak itt látszik, mi sajnálatos helyzet gyarmatnak lenni!

ÉRTESÍTŐ.

Most jelent meg

Emich Gusztáv

mű- és könyvboltjában, Budán a' hajóhidnál; valamint általa minden könyvárusnál kapható:

Elemi Földleírás

azaz: a' földnek mathematicai, physikai és a' világ öt részeinek igen rövid politikai leírása. Irta

Rigelbauer Károly
kegyes rendi oktató.

Második kiadás!

Srét. Budán kötve 16 kr. p. A' föld keleti és nyugoti féltekéjével 24 kr. p. 1—2

Emich Gusztáv

Magyar és külföldi könyvkereskedésből mű- és kigyó-utca szegletén, a' cs. kir. postahivatal átellenében

Sajtó alatt van 's február 20ra megjelenend:

Keresztény hit 's egyház történeti kifejtése.

Irta **Műrmöcsey Imre.**

m. kir. egyetemi tanító. — Pompás kiadás esinosan lüzve 1 fr. p. p.

Uj esődhátárnap a' kolozsvári polit. tanszékre.

2255. 1845. A' kolozsvári fötanodában megürült Politika-tudománybeli tanszék elnyerésére a' pesti kir. egyetem előtt tartandó esődnek m. e. october 15dikére kitűzött 's kihirdetett határnapja f. é. april 3kára tételvén által, f. 1845. évben jan. 28dikán 2255. szám alatt keletkezett felsőbbi kegyes királyi helytartósági rendelet következtében ezen kitűzött újabb

esődhátárnap közzététele ezennel köztudomás végett eszközöltetik. 1—3

Árverési hirdetvény.

A' tokaji királyi uradalomhoz tartozó némelly haszonvételek iránti szerződés ideje 1845ik év october végével kitelvén, azok a' nmlgu m. kir. kincstár kegyes jóváhagyatával Tarezalon ugyanazon év aprilis 28án tartandó nyilvános árverés útján a' legfőbbet igérőnek, bánapnéz lefizetése, 's elegendő bátor-

ságosítás kimutatása mellett haszonbérbe fognak adatni, jelesen 5 évre, u. m.:
1ör Tokaj mezővárosában, valamint Rakomaz, és Timár helységekbén gyakorlandó halásati jog.
2ör A' tokaji mészárszéknek.
3ör A' kis-tokaji urodalmi szárazmalom. — 4ör A' tarzali Fekete-sás ezimű vendégfogadó.
5ör Az ottani Csuka-ház nevezetű koresma.
6ör Az ottani 5 urodalmi bolt.
7ör A' Timár helységi két uradalmi szárazmalom, továbbá 6 évre
8ör 119 hold tarzali majorsági föld.
9ör 210¹/₁₆ hold tiszaladányi kukoriczásul használni szokott majorsági föld.
10ör 212 másod osztályu és 586¹/₁₆ hold harmadik osztályu majorsági kaszáló. Végre 1 évre
11ör 2¹/₃ hold majorsági rakomazi kert.
12ör 216 hold majorsági rakomazi dohánytenyésztésre használt föld.
13ör Ugyanott 61 hold kenderföld.
14ör 324 hold majorsági ősi és tavaszi vetésre használt föld.
15ör 397¹/₁₆ hold majorsági rétek.
16ör 37¹/₁₆ hold Timár helységi majorsági föld.
17ör 548 hold ugyanottani kaszáló.
Az árverés, és szerződésbeli feltételek a' diósgyőri kormányzói ugya' tarzali tiszttartói irodában előre is megolvashatók.
Kelt Diósgyőrön dec. 27én 1844. 3—3

Ársoökkentési hirdetvény.

A' nmlgu m. kir. udv. kincst. 1845ik évi jan. 22én költ 2153 szám alatti kegy-

rendelete következtében ezennel közhirre tetetik: hogy a' 1845. év folytában Szolnok mellett a' Tiszán föllállítandó jármashid építésénél az előforduló ácsi munkák ársökkentés útján azon ácsmester v. építő vállalkozóknak fog átengedtetni, ki az alább kijelelt munkákat jól és ársökkentési föltételekben közelebb meghatározott idő alatt végrehajtani képes és azokat a' legjuányosabb árcót átvevendi.
Erre nézve mindazon ácsmesterek, kik a' hidépítészetben jártasok 's ez iránt magokat igazolhatják, ezennel fölözlittatnak 310 p. p. forintnyi bánatpénzzel el látva, f. év martius fjén a' szolnoki kir. sóhivataln. tartandó ársökkentésen megjelenésre.

Az ársökkentés alá veendő ácsi munkák következendők:

- a) A' két hidfőrostok helyreállítá.
- b) A' zárgátoknál megkivántott falalkatrészek föllállítá 's megerősítése.
- c) Az ujonnan föllállítandó jármok hid minden alá- és fölepítettésébeni falalkatrészek ácsolása, és összekapcsolása.

Az egyezkedési föltételek az ársökkentés napján kinyilvánittatandnak, és szintugy, mint a' műtervek, az előmétel, a' napi bérjegyzék, és közelebbi egyezkedési pontok naponként a' szolnoki kir. sóhivatalnál minden vállalkozni vágyó által megszemlélhetők.

Egyébiránt az ajánlkozók irányozhatásul még megjegyeztetik; hogy azon esetre, ha az elnyert a' kikiáltási árnál alább esökkenne, semmi pótlólagos ajánlatra nem lesz tekintet. Budán 1845. évi január hónapban. Az országos kir. építész főigazgatóság által. 2—3